

Adalardan Oluşan Küçük Bir Kıta: Karşınızda Avustralya!

Avustralya kıtası, Okyanusya adı verilen bir bölgede bulunur. Yaklaşık 30 milyon yıl önce Antarktika'dan ayrılan Avustralya, kuzey yönündeki ilerleyişini sürdürüyor. Haydi gelin, Güney Yarım Küre'de yer alan bu doğa harikası kıtayı birlikte keşfedelim!

Avustralya sözcüğünün kökeninin, "güney" anlamına gelen Latince'deki *australis* sözcüğüne dayandığını biliyor muydunuz?

Yapılan araştırmalara göre milyonlarca yıl önce dünya üzerinde Pangea adındaki süperkıta vardı. Pangea, levhaların hareketleriyle birkaç büyük parçaya ayrıldı. Avustralya kıtasını taşıyan Avustralya Levhası, Pangea'dan ayrılarak bugünkü konumunu aldı.

Yer kabuğu, levha adı verilen ve sürekli hareket hâlinde olan yapılardan oluşur.

Asya'nın güneyindeki Avustralya, Hint Okyanusu'yla Büyük Okyanus tarafından çevrelenir. Avustralya'nın ilginç bir özelliği var: Yaklaşık 7,7 milyon kilometrekarelik alanıyla yüz ölçümü en küçük kıtadır. Bu alan ülkemizin yüz ölçümünün yaklaşık 10 katıdır.

Avustralya'da birbirinden farklı iklim türleri gözlemlenir. Kıtanın en kuzeyinde bol yağışlı ve sıcak bir iklim, kuzey ve doğu iç bölgelerinde düşük miktarda yağmur alan iklim, iç bölgelerinde kurak ve sıcak iklim, doğu ve güneydoğusundaysa ılıman iklim görülür.

Okaliptus ağacı

Kıtada şeker kamışı, arpa, buğday ve pamuk sıklıkla yetiştirilir. Güneyindeki yaylalarda ve çöllerin kenarlarında, gövdesine yüzlerce litre su çekebilmesiyle bilinen okaliptus ağaçları oldukça yaygındır. Doğusunda ormanlık alanlar bulunur. Kuzeydoğusundaki yağmur ormanlarındaysa palmye ve defne ağaçlarıyla çiçekli bitkiler yetişir.

Kıta, yer altı kaynakları bakımından da oldukça zengin. Kömür, elmas ve altın Avustralya'nın belirli bölgelerinden çıkarılabiliyor.

Gövdesinde su depolayabilen baobap ağaçları da kıtada oldukça yaygın. Ayrıca meyveleri pişirildiğinde ekmeği andıran ve nişasta bakımından zengin olan ekmek ağacına da bu kıtada rastlanır.

Ekme ağacının meyvesi

Yolda karşınıza
deve, vombat ya da
kanguru çıkabileceğine
ilişkin uyarı veren
bir tabela görmüş
müydünüz?

Kıtada, tıpkı bitkilerde olduğu gibi eşsiz bir hayvan çeşitliliği bulunur. Ayrıca bu hayvanların birçoğu da kıtaya endemik, yani yalnızca bu kıtada yaşar. Keseli hayvanlardan olan kanguru, vombat ve koala bunlardan yalnızca birkaçı.

Memeli hayvan olmasına karşın yumurtlayan ornitorenk de bu kıtada yaşayan bir diğer hayvan. Geniş kuyrukları ve perdeli ayak yapılarıyla ornitorenkler iyi birer yüzücüdür.

Yine hem keseli hem etçil en büyük hayvan olan Tazmania canavarı da Avustralya'daki Tazmania adasında yaşar.

Dingo, bir çeşit yaban köpeği. Genelde yalnız yaşayan bu köpekler, iri bir av yakalamak istediklerinde topluca hareket eder.

Avustralya, dünyanın en eski yerli halklarından birine ev sahipliği yapar. Asya'dan göç ettiği düşünülen Aborjin halkı bu kıtada yaşar. Geleneksel yaşam biçimini benimseyen Aborjin kültüründe, kaya sanatı ve ağaç kabuğu resimlemek oldukça önemlidir. Kitanın hemen her yerinde rastlanılan bu eserlerin en eskileri Uluru Kayası ve Kakadu Ulusal Parkı'nda bulunur. Ayrıca noktalarla yapılan resimler, maske, kano ve öykü panosu eserler de kültürlerinin bir parçasıdır.

Aborjinlerin geleneksel üflemeli çalgısı olan diciridu, genellikle törenlerde çalınır. Termitlerin oyduğu ağaç dallarından elde edilen bu ilkel müzik aletinin dış yüzeyi resimlerle süslenir.

Bumerangını fırlatmaya hazırlanan bir Aborjin çocuk

Resim yapan bir Aborjin

Top ve sopayla oynanan bir takım oyunu olan kriket, oval bir topa oynanan ve yine bir takım oyunu olan ragbi, kıtada oldukça yaygındır.

Kriket oynayan bir çocuk

Atılınca geri dönen bumerang gördünüz mü hiç? Bu tür bumerangların tarihi de Aborjinlere dayanır. Avlanma ya da savunma amaçlı kullanılan bu araçlar havaya atıldığında dairesel bir yol izleyerek geri döner. Çalışma yöntemiye uçak kanatlarına benzer, yani alt yüzeyi ve üst yüzeyi arasındaki hava basıncı farkı sayesinde yol alır.

Büyük Set Resifi'nin bir bölümünün havadan görünümü

Avustralya'da küçük bir gezintiye çıkarsanız görmek isteyebileceğiniz pek çok yer bulunur. Bunlardan ilki, kıtanın kuzeydoğu kıyısı boyunca uzanan Büyük Set Resifi'ndeki mercan resifi. Bu resif; balina, deniz kaplumbağası, denizineği, mercan, balık ve yumuşakçalar gibi pek çok canlıya ev sahipliği yapar.

Kıtanın ortalarında bulunan Uluru Kayası, turistlerin en çok ziyaret ettiği yerlerden biri. Uluru, içerdiği mineraller nedeniyle Güneş'in konumuna göre farklı renkte görülür. Yerliler için kutsal olan bu kayanın çevresi koruma alanı olarak ilan edilmiştir.

Avustralya'nın simgesi hâline gelen Sidney Opera Evi, Sidney Limanı'nda bulunuyor. Büyük bir yelkenliyi andıran bu binada pek çok sanatsal etkinliğe yer veriliyor.

Avustralya Hakkında...

Dünyada zehir etkisi en yüksek olan hayvan türlerinin önemli bir bölümü Avustralya'da bulunur.

Avustralya'da bulunan ve Fraser Adası olarak da bilinen K'gari, dünyanın en büyük kum adasıdır. İlgi çekici gölleri ve yağmur ormanlarıyla benzersiz bir coğrafyaya sahip olan bu ada UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer alıyor.

Avustralya'da yaşayan *Oxyuranus microlepidotus*, bilinen en zehirli yılan türlerinden biridir.

Avustralya'nın kuzey kıyıları da içeren Hint-Pasifik bölgesinde görülen Avustralya kutu denizanası, en zehirli deniz hayvanı olarak kabul edilir. Çoğu denizanası türü akıntıyla sürüklenirken, kutu denizaneleri yüzerek istediği yönde ilerleyebilir ve yüzme sürati saatte yaklaşık 7,5 kilometredir.

Dünya'nın en uzun çitinin Avustralya'da bulunduğunu biliyor muydunuz? 5.531 kilometre uzunluğundaki bu çit, çiftlik hayvanlarını ve tarım ürünlerini tavşanlardan ve dingolardan korumak için yapıldı.

Fotoğrafta çitin bir bölümünü görebilirsiniz.

Dingo Çiti

Dünyada etkin bir yanardağı bulunmayan tek kıta Avustralya'dır.

Büyük Set Resifi, dünyanın en büyük mercan külesine sahiptir.

Avustralya'da 11.000'den fazla kumsal bulunur.

Tuğçe İnroga
Çizim: Göksu Karaca